

4 Criminaliteit en opsporing

A.Th.J. Eggen en H. Goudriaan

- In 2009 registreerde de politie ruim 1 miljoen misdrijven. De geregistreerde criminaliteit is daarmee even hoog als in 2008. In de periode 2005-2009 daalde het aantal door de politie geregistreerde misdrijven met 7%.
- De geregistreerde criminaliteit bestond in 2009 voor bijna 60% uit vermogensmisdrijven. Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdrijven daalde tussen 2005-2009 met 9%, het totale aantal geweldsmisdrijven met 4% en het totale aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag met 10%.
- Het totale aantal *gehoorde* verdachten is in de periode 2000-2007 met een kwart toegenomen. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten steeg in deze periode met 45%. Van alle gehoorde verdachten was 15% een vrouw in 2007, tegen 12% in 2000. Van alle gehoorde minderjarige verdachten was 19% in 2007 een vrouw.
- In 2007 werd 27% van alle verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 24% voor een geweldsmisdrijf en 22% voor een verkeersmisdrijf. In 2000 was het percentage gehoorde verdachten voor vermogensmisdrijven nog 40%. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen openbare orde verdriedubbelde in de periode 2000-2007. Voor bedreiging en softdrugsmisdrijven werden twee keer zoveel verdachten gehoord.
- Het aantal *aangehouden* verdachten volgens het HKS/SSB is in de periode 2000-2007 toegenomen van ruim 138.000 tot ruim 216.000.
- Het relatieve aantal minderjarige aangehouden verdachten is in de periode 2000-2007 toegenomen van 15 naar 27 per 1.000 jongeren.
- Van alle in 2007 aangehouden verdachten is 63% autochtoon. Dit percentage is sinds 2000 ongeveer gelijk gebleven. Personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zijn relatief het sterkst vertegenwoordigd.
- Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 41% first offender, 47% meerpleger en 12% veelpleger. In 2000 was dit respectievelijk 43%, 42% en 14%.

In het vorige hoofdstuk is ingegaan op de vraag hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de veelvoorkomende criminaliteit, zoals die door burgers en bedrijfsleven in Nederland wordt ervaren. Dit hoofdstuk gaat in op de vraag hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde criminaliteit. Bovendien bevat het hoofdstuk een beschrijving van de populatie van personen die door de politie als verdachte van het plegen van een misdrijf zijn gehoord of aangehouden. De gegevens voor het deel over de geregistreerde criminaliteit en over de gehoorde verdachten zijn ontleend aan de Politiestatistiek van het CBS. Het deel over de aangehouden verdachten is gebaseerd op gegevens van het Herkenningsdienststelsel (HKS) van de

politie gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS; het HKS/SSB (zie bijlage 3).

De geregistreerde criminaliteitscijfers wijken af van de door de bevolking in slachtofferenquêtes aan de politie gemelde delicten. Dit heeft verschillende oorzaken. Ten eerste wordt in slachtofferenquêtes niet naar alle delicten gevraagd. Zo ontbreken in deze enquêtes de zogenoemde slachtofferloze delicten. Voorbeelden hiervan zijn drugshandel, vuurwapencriminaliteit en rijden onder invloed. Deze delicten komen – uiteraard voor zover ze door de politie zijn geconstateerd – wel in de politieregistratie terecht. Daarnaast ontbreken de relatief weinig voorkomende delicten, omdat het door het beperkte aantal waarnemingen niet mogelijk is daarvan betrouwbare schattingen te krijgen. Ook veroorzaken verschillen in de omschrijving en de keuze van delicten verschillen in uitkomsten van slachtofferenquêtes en politiecijfers. In de Politiestatistiek staat de overtreding van een wetsartikel centraal, ongeacht of daarbij slachtoffers zijn betrokken. In enquêtes gaat het echter primair om zo duidelijk en eenduidig mogelijk omschreven gebeurtenissen die personen hebben meegemaakt. De overtreders van de wetsartikelen zijn daarbij minder van belang. Voor de Politiestatistiek vormt bovendien een (ondertekend) proces-verbaal het criterium voor een geregistreerd misdrijf. Voor een slachtoffer kan de vraag naar een ondertekend document een andere betekenis hebben. Een dergelijk document is namelijk niet altijd een proces-verbaal, maar kan bijvoorbeeld ook een verklaring zijn geweest voor de verzekering. Ten tweede wordt naar schatting maar ongeveer een derde van de ondervonden delicten gemeld bij de politie. Van de vermogensdelicten wordt iets minder dan de helft gemeld, van de geweldsdelicten ongeveer een derde en van de vandalismedelicten ongeveer een kwart. Burgers geven in de slachtofferenquêtes aan geen aangifte te doen omdat het toch niet helpt, of omdat het niet belangrijk genoeg was. Als men *wel* aangifte doet, dan is dat vaak voor de verzekering (vooral bij vermogensdelicten) of omdat men wil dat de dader wordt gepakt. Als de politie meent dat er geen sprake is (geweest) van een misdrijf, dan wordt geen proces-verbaal opgemaakt. Van alle ondervonden delicten komt dus uiteindelijk maar een deel in de politieregistraties terecht.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Paragraaf 4.1 geeft een beschrijving van de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie¹ geregistreerde criminaliteit. Hierbij is de volgende kanttekening van belang. Voor het meten van de geregistreerde criminaliteit in Nederland gebruikte het CBS tot en met het verslagjaar 2007 gegevens die rechtstreeks werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het

1 Omdat de criminaliteit die door de bijzondere opsporingsdiensten (zie hoofdstuk 2) niet in de CBS Politiestatistiek is opgenomen, blijft dit deel van de geregistreerde criminaliteit in dit hoofdstuk buiten beschouwing. Naar schatting gaat het jaarlijks om enige honderden zaken.

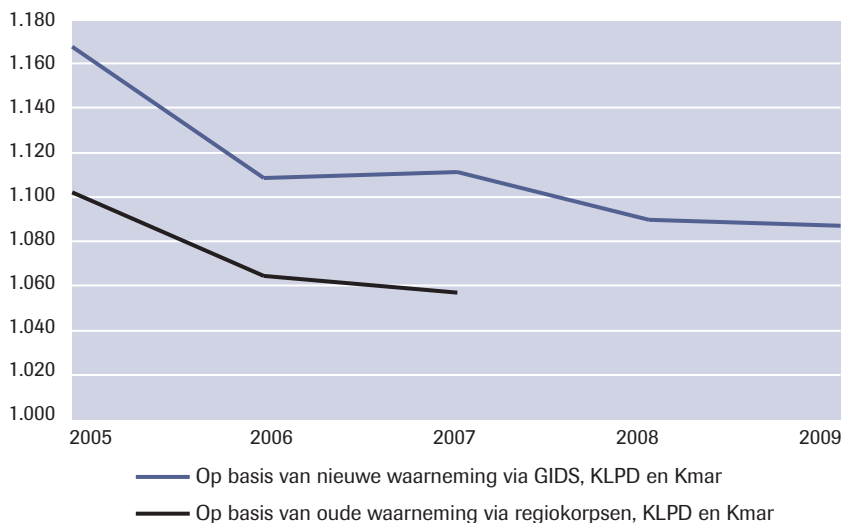
Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Sinds kort worden de gegevens uit de basisprocessensystemen geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie' (GIDS). De telwijze van GIDS is niet helemaal identiek aan de tot nu toe gehanteerde telwijze (zie bijlage 3). Dit geeft een trendbreuk in de cijferreeksen. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS iets hoger dan voorheen. Het CBS beschikt thans over twee reeksen cijfers van geregistreerde misdrijven. De 'oude' reeks loopt tot en met het verslagjaar 2007. De 'nieuwe' reeks loopt vanaf het verslagjaar 2005. Waar nodig wordt in de tekst aangegeven op welke reeks de cijfers en illustraties betrekking hebben. Gegevens over opgehelderde misdrijven en gehoorde verdachten ontbreken nog in de nieuwe reeks. Voor gegevens over de opgehelderde misdrijven wordt verwezen naar de vorige editie van deze publicatie. Gegevens over gehoorde verdachten zijn wel in deze editie beschreven, maar nog op basis van de oude reeks die loopt tot en met 2007. Paragraaf 4.2 gaat in op de kenmerken van de populatie verdachten van misdrijven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gehoorde verdachten (paragraaf 4.2.1) en aangehouden verdachten (paragraaf 4.2.2). Gegevens over gehoorde verdachten van na 2007, op basis van de 'nieuwe' reeks, zijn nog niet beschikbaar. Ook cijfers over aangehouden verdachten op basis van het HKS/SSB zijn slechts beschikbaar tot en met 2007. Paragraaf 4.3 gaat apart in op de deelpopulatie minderjarige verdachten.

4.1 Geregistreeerde criminaliteit

In deze paragraaf wordt ingegaan op de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreeerde criminaliteit. De ontwikkelingen binnen de verschillende misdrijfcategorieën worden weergegeven vanaf 2005, op basis van de nieuwe reeks.

In 2002 bereikte het totale aantal geregistreeerde misdrijven in Nederland een voorlopig hoogtepunt. In dat jaar registreerde de politie 1,4 miljoen misdrijven. Vanaf dat jaar daalt het aantal geregistreeerde misdrijven geleidelijk. In 2009 registreerde de politie ruim 1,2 miljoen misdrijven.² De geregistreeerde criminaliteit is daarmee even hoog als in het voorgaande jaar. In 2008 daalde het aantal door de politie geregistreeerde misdrijven nog met 2% ten opzichte van het voorgaande jaar (zie figuur 4.1).

2 Van regio Zeeland ontbreken nog de gegevens van 2009. Van drie regio's ontbreekt nog een deel van de verkeersmisdrijven over de jaren 2005-2009. Om de uitkomsten van de verschillende jaren en van de oude en nieuwe reeks goed te kunnen vergelijken zijn in de figuren 4.1 en 4.2 de gegevens van regio Zeeland en de gegevens over de verkeersmisdrijven over alle jaren buiten beschouwing gelaten.

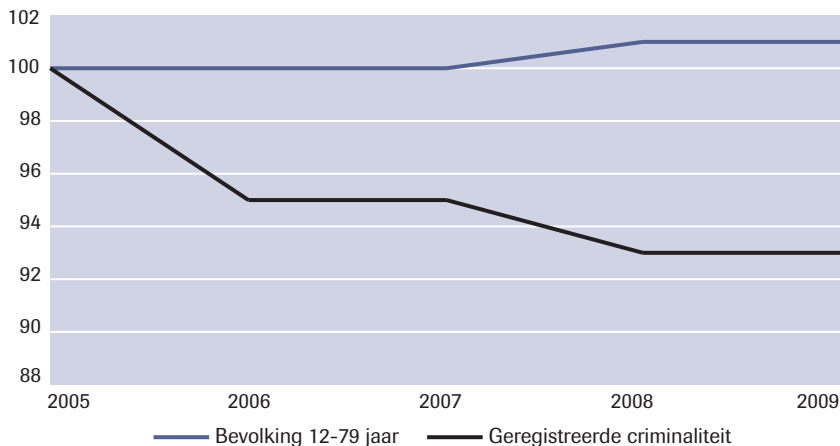
Figuur 4.1 Geregisteerde criminaliteit, x 1.000*

* Exclusief regio Zeeland en exclusief verkeersmisdrijven (zie voetnoot 2).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

In de periode 2005-2009 nam de bevolking van 12-79 jaar in Nederland met 1% toe, terwijl de geregisteerde criminaliteit afnam met 7% (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2 Geregisteerde criminaliteit en bevolking, index 2005=100*

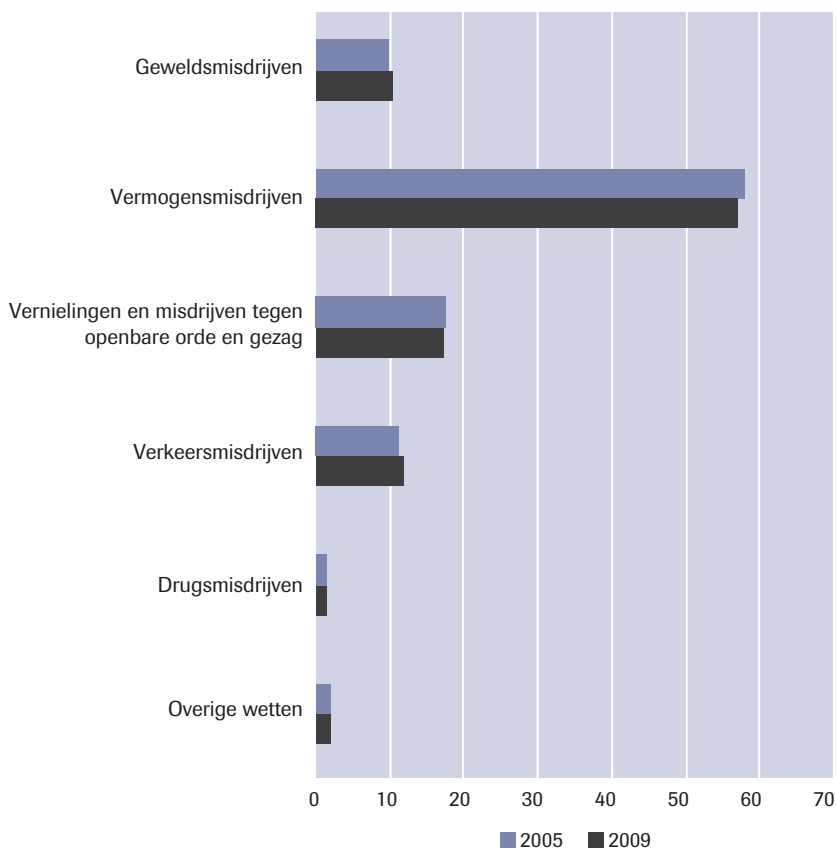
* Exclusief regio Zeeland en exclusief verkeersmisdrijven (zie voetnoot 2).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

De geregisteerde criminaliteit bestond in 2009 voor bijna 60% uit vermogensmisdrijven, waaronder diefstal en woninginbraak. Dit aandeel is vergeleken met 2005 nagenoeg gelijk gebleven. Ook de aandelen van de overige delictgroepen zijn nauwelijks veranderd (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3 Percentage geregisteerde criminaliteit naar delictgroep

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.9 in bijlage 4.

Bron: CBS

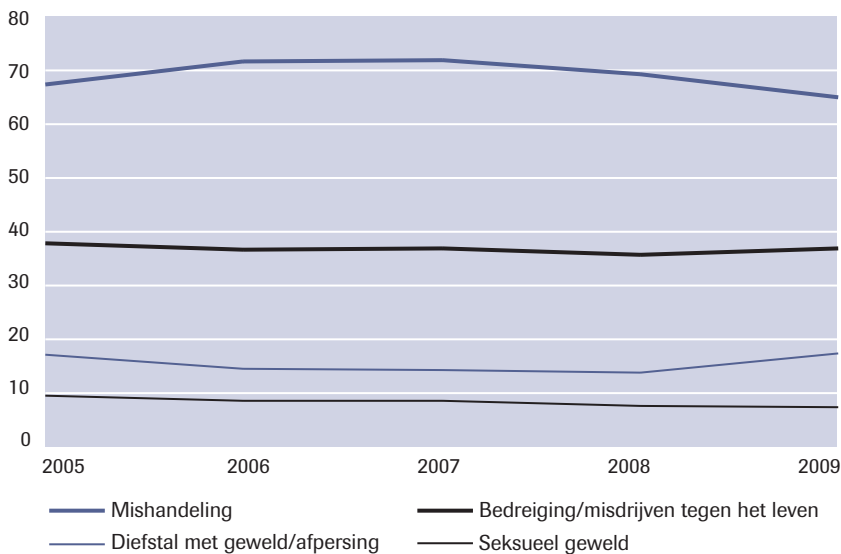
Geweldsmisdrijven

Het totale aantal geregisteerde geweldsmisdrijven is in de periode 2005-2009 met 4% gedaald: van bijna 132.000 in 2005 tot circa 127.000 in 2009. Berekend per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de geweldsmisdrijven van 9,9 in 2005 naar 9,4 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4). De geweldsmisdrijven worden onderverdeeld in mishandeling, diefstal met geweld/afpersing, misdrijven tegen het leven (bedreiging, moord en doodslag en dood door schuld) en seksuele geweldsdelicten (verkrachting, aanranding en overige seksuele misdrijven). Openlijke geweldplegingen worden

hiertoe niet gerekend, maar vallen in de categorie vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (zie ook bijlage 2).

Mishandeling is het meest voorkomende geweldsdelict. In 2009 had ruim de helft van de geweldsmisdrijven hierop betrekking. Het aantal mishandelingen steeg aanvankelijk van 67.000 in 2005 tot bijna 72.000 in 2007. In 2009 registreerde de politie 65.000 gevallen van mishandeling. Tot *diefstal met geweld* worden onder meer overvallen op winkels, afpersing en gevallen van straatroof gerekend. Bij straatroof gaat het om bijvoorbeeld tasjesroof of diefstal van een mobiele telefoon. Het aantal diefstallen met geweld nam aanvankelijk af van iets meer dan 17.000 in 2005 tot bijna 14.000 in 2008. In 2009 registreerde de politie weer ruim 17.000 diefstallen met geweld. Vergeleken met 2008 nam diefstal met geweld in 2009 met 26% toe. Het aantal geregistreerde *bedreigingen* en *misdrijven tegen het leven* bedraagt in 2009 bijna 37.000. In 2005 registreerde de politie nog bijna 38.000 van deze misdrijfsoort. In de periode 2005-2009 daalde ook het aantal geregistreerde *seksuele misdrijven* sterk: van 9.500 in 2005 naar 7.400 in 2009. Dit is een daling van bijna 22%. De daling geldt zowel voor verkrachting en aanranding als voor overige seksuele misdrijven (zie figuur 4.4).

Figuur 4.4 Geregistreerde geweldsmisdrijven naar type, x 1.000

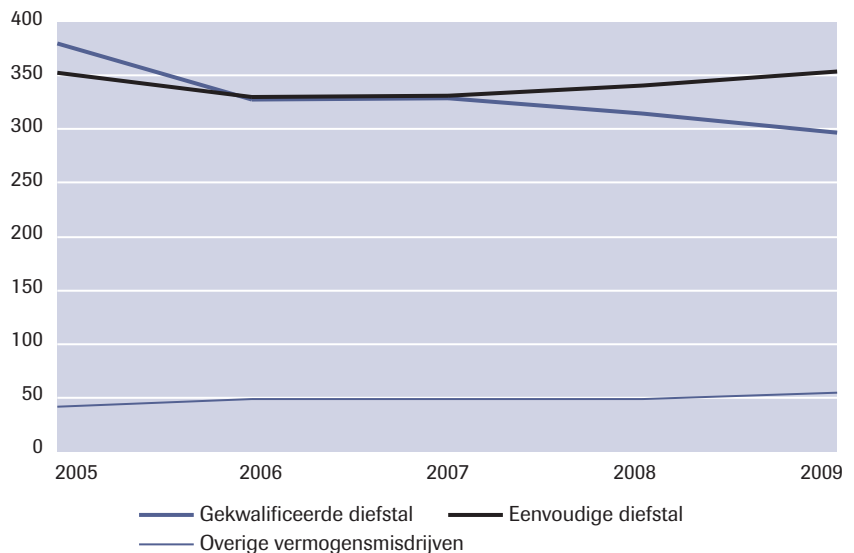
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Vermogensmisdriften

Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdriften is in de periode 2005-2009 sterk gedaald van bijna 775.000 in 2005 tot ruim 704.000 in 2009. Dit is een daling met 9%. Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de vermogensmisdriften daarmee van 58 in 2005 tot 52 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4). De dalende tendens in de vermogensmisdriften komt vooral door de daling van het aantal gekwalificeerde diefstallen en is in overeenstemming met de dalende lijn in het aantal diefstallen uit/vanaf voertuigen en woonhuizen. De *gekwalificeerde diefstal* daalde na 2005 aanzienlijk: van 380.000 in 2005 naar 297.000 in 2009. De *eenvoudige diefstal* daalde aanvankelijk van 352.000 in 2005 tot 330.000 in 2006. Maar in de jaren daarna steeg dit weer. De politie registreerde in 2009 bijna 354.000 gevallen van eenvoudige diefstal. De overige vermogensmisdriften, zoals valsheidsmisdriften en heling, laten in deze periode een continue stijging zien, van 42.000 in 2005 naar 54.000 in 2009 (zie figuur 4.5).

Figuur 4.5 Geregistreerde vermogensmisdriften naar type, x 1.000

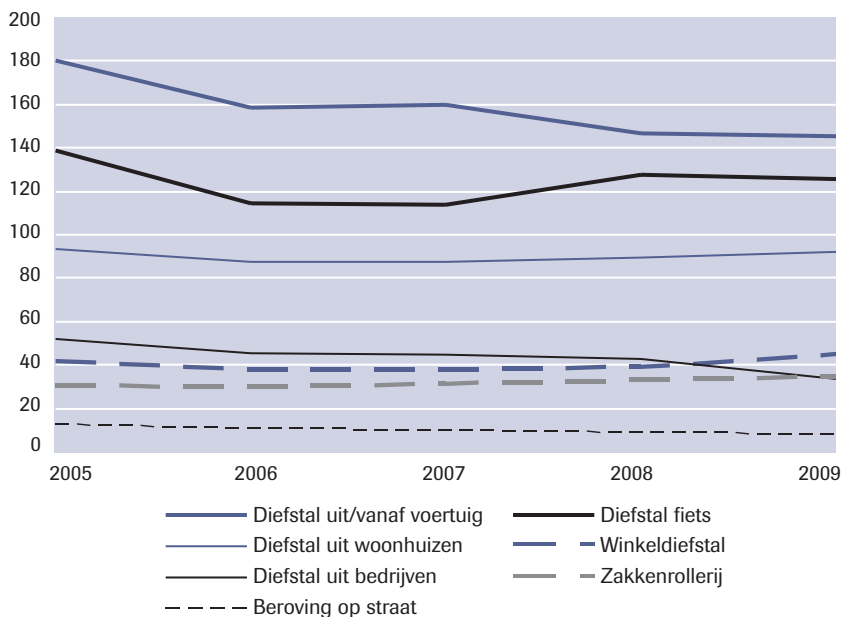
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Eenvoudige en gekwalificeerde diefstal, alsook verduistering behoren tot de vermogensmisdriften. Samen met diefstal met geweld, die onder geweldsmisdriften valt, vormen zij de diefstaldelicten. De trend voor de diefstaldelicten verschilt per type diefstal. Voor diefstal van personenauto's en vaartuigen, alsook voor diefstal uit/vanaf een voer- of vaartuig is de trend vanaf 2005 dalend. Ook de trend voor beroving op straat en voor

diefstal uit scholen en uit bedrijven is dalend. De uitkomsten voor diefstal van fiets, bromfiets en motoren/scooter laten zien dat de aanvankelijk dalende trend vanaf 2005 na 2007 ombuigt in een stijgende. Het aantal diefstallen uit woonhuizen en winkels nam in 2009 fors toe, vergeleken met het jaar ervoor. Ook hier lijkt sprake te zijn van een ombuigende trend. Zakkenrollerij laat vanaf 2005 een permanent stijgende trend zien (zie figuur 4.6).

Figuur 4.6 Geregisteerde diefstallen naar type, x 1.000

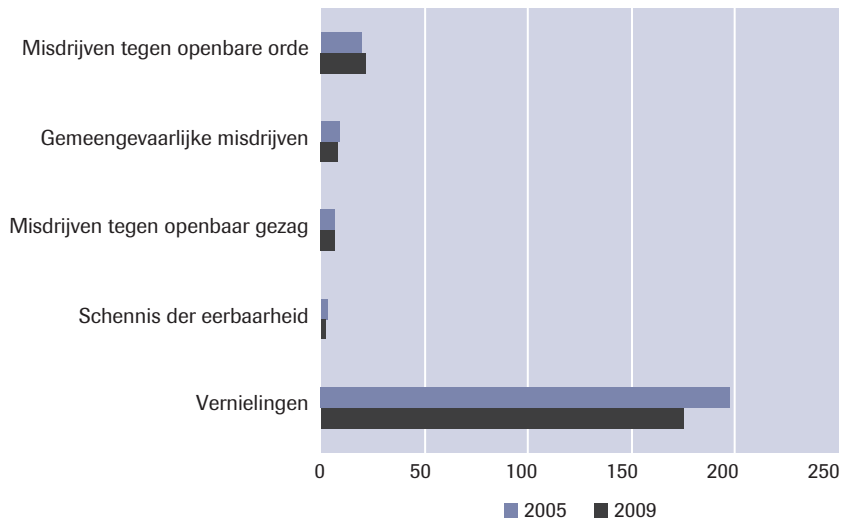
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.10 in bijlage 4.

Bron: CBS

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

Evenals de vermogensmisdrijven is het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag in de periode 2005-2009 sterk gedaald. In 2009 zijn er 10% minder vernielingen geregistreerd dan in 2005: 214.000 in 2009 tegen 235.000 in 2005. Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag daarmee van 18 in 2005 tot 16 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4 en figuur 4.7).

Figuur 4.7 Geregistreerde vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

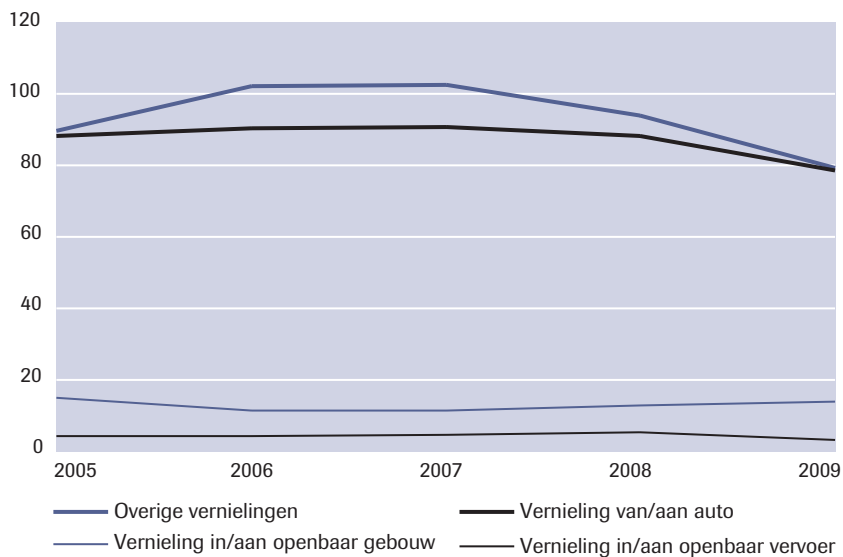
Bron: CBS

Vooral het aantal vernielingen in het openbaar vervoer daalde in de periode 2005-2009 aanzienlijk (-28%). Vernielingen aan auto's werden eveneens veel minder vaak geregistreerd (-11%), evenals vernielingen aan openbare gebouwen (-8%). De overige vernielingen daalden in deze periode met 11% (zie figuur 4.8).

Verkeersmisdrijven

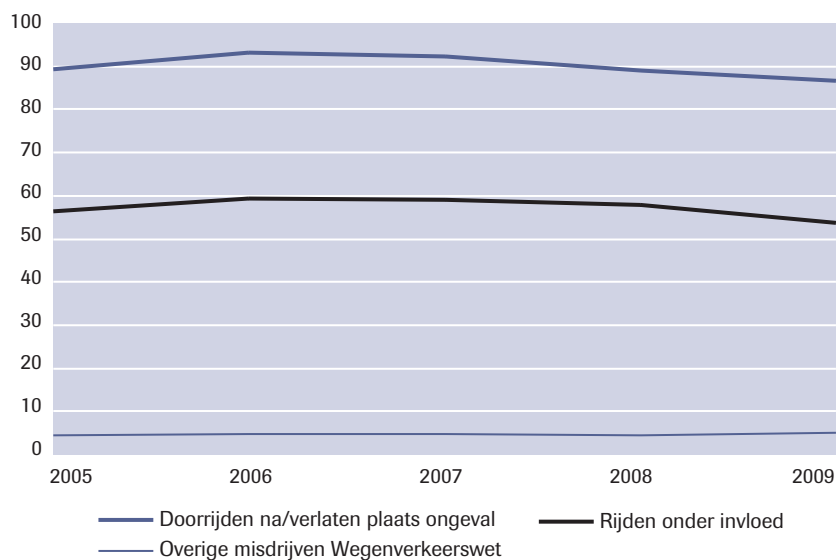
Een deel van de misdrijven uit de Wegenverkeerswet, zoals rijden onder invloed, het besturen van een motorrijtuig na ontzegging van de rijbevoegdheid en het weigeren van medewerking aan een bloedproef, kan slechts geconstateerd worden na een gerichte controle van de politie. Het aantal processen-verbaal voor deze misdrijven zegt dan feitelijk meer over de opsporingsintensiteit van de politie dan over het werkelijke aantal automobilisten in overtreding. Het doorrijden na een ongeval is echter een voorbeeld van een verkeersmisdrijf waarbij het slachtoffer mogelijk aangifte doet en waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte opmaakt. Te hard rijden of door rood licht rijden zijn geen misdrijven maar overtredingen en blijven in dit hoofdstuk buiten beschouwing. Zowel het aantal geregistreerde gevallen van rijden onder invloed als dat van 'doorrijden na ongeval' vertoont vanaf 2007 een licht dalende trend (zie figuur 4.9).³

3 Zie voetnoot 2.

Figuur 4.8 Geregisteerde vernielingen naar type, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 4.9 Geregisteerde verkeersmisdrijven naar type, x 1.000*

* Van drie regio's ontbreekt een deel van de verkeersmisdrijven over 2005-2009 (zie voetnoot 2).

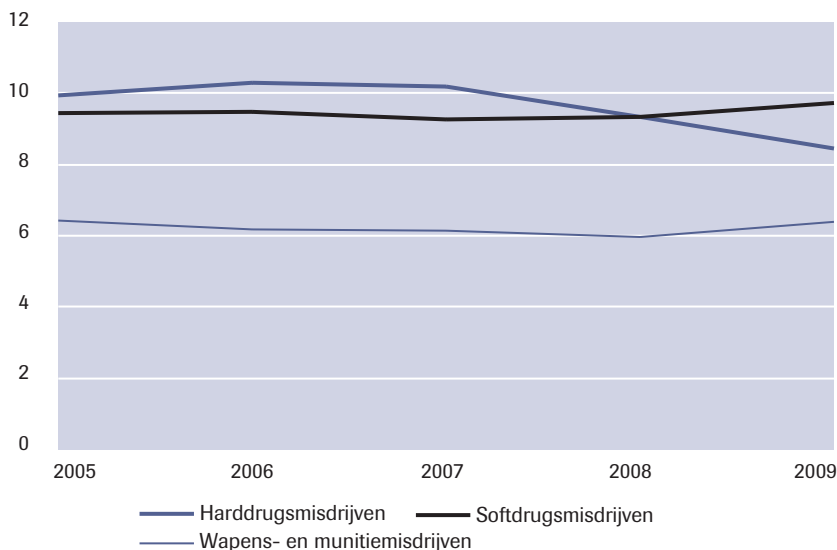
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Drugsmisdrijven en wapens- en munitiemisdrijven

Ook de delicten die vallen onder de Opiumwet en de Wet wapens en munitie worden meestal 'ontdekt' door gerichte opsporingsactiviteiten van de politie. Evenals bij verkeersmisdrijven weerspiegelt de ontwikkeling van deze vormen van criminaliteit dus deels de aandacht van de politie hiervoor. Tegenover een daling van harddrugsmisdrijven vanaf 2007 staat een stijging van het aantal geregistreerde softdrugsmisdrijven. Per saldo daalde het totale aantal drugsmisdrijven in de periode 2005-2009 met 1.000. Het aantal geregistreerde wapens- en munitiemisdrijven is in 2009, na aanvankelijk gedaald te zijn, weer vrijwel op het niveau van 2005 (zie figuur 4.10).

Figuur 4.10 Geregistreerde drugsmisdrijven en wapens- en munitiemisdrijven, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.2 Verdachten van misdrijven

In paragraaf 4.1 zijn de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde criminaliteit beschreven. Bij ongeveer een kwart van de geregistreerde misdrijven worden één of meer verdachten door de politie gehoord. Paragraaf 4.2 bevat een beschrijving van de kenmerken van de populatie verdachten van misdrijven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gehoorde verdachten (paragraaf 4.2.1) en aangehouden verdachten (paragraaf 4.2.2). Het gaat hier uitsluitend om geregistreerde verdachten:

personen die op de een of andere manier in aanraking zijn gekomen met de politie omdat zij (op enig moment) worden verdacht van het plegen van één of meer delicten. De verdachtenpopulatie is dus niet gelijk te stellen aan de populatie van personen die daadwerkelijk criminaliteit plegen. Een groot deel van de populatie van plegers blijft namelijk buiten de waarneming van de politie. Omgekeerd bevinden zich tussen de verdachtenpopulatie personen die niet schuldig zijn aan het plegen van criminaliteit. Net als in de vorige paragraaf zijn de gegevens over gehoorde verdachten ontleend aan de CBS Politiestatistiek. Een gehoorde verdachte is een persoon van wie de politie een redelijk vermoeden heeft dat hij een strafbaar feit heeft begaan (zie ook hoofdstuk 2) en die op grond daarvan is gehoord door de politie. Iemand die binnen één jaar verschillende keren is gehoord voor verschillende delicten telt even zo vaak mee als gehoorde verdachte. De gegevens over gehoorde verdachten na 2007 zijn nog niet beschikbaar. Daarom wordt de populatie van gehoorde verdachten nog beschreven tot en met 2007.

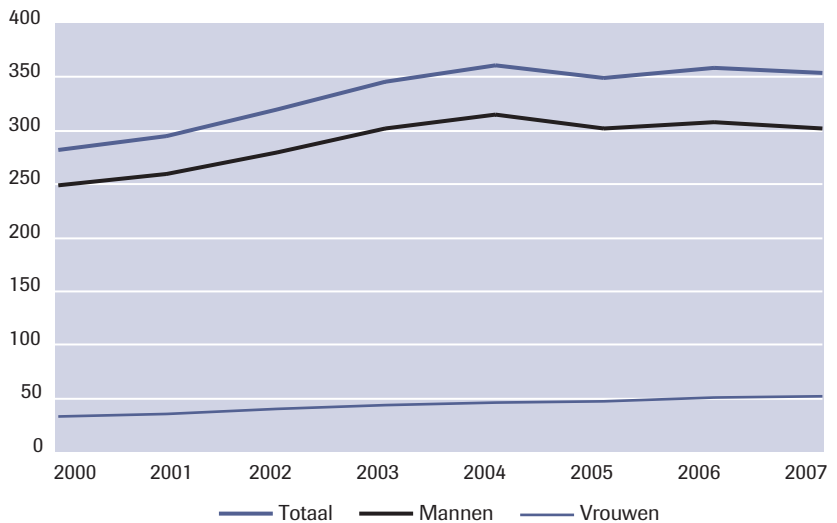
Cijfers over aangehouden verdachten zijn ontleend aan het HKS/SSB van het CBS. Na afronding van het opsporingsonderzoek, waar ook het verhoren van verdachten onderdeel van uitmaakt, legt de politie gegevens van verdachten vast in het HKS, dat de basis is voor verdere vervolgingsactiviteiten. Door koppeling van gegevens uit het HKS aan het SSB van het CBS komt aanvullende sociaaldemografische achtergrondinformatie over de verdachten beschikbaar. Anders dan in de Politiestatistiek zijn verdachten in het HKS/SSB tot unieke personen herleid, zodat alleen unieke personen worden geteld – ook wanneer zij binnen één jaar meerdere keren zijn aangehouden voor verschillende delicten. Het aantal aangehouden verdachten in het HKS/SSB valt mede daardoor bijna de helft lager uit dan het aantal gehoorde verdachten volgens de Politiestatistiek. Bovendien worden in het HKS/SSB alleen personen geteld die in het betreffende kalenderjaar volgens de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) ingezetene van Nederland waren. Voor een uitgebreidere beschrijving van zowel de Politiestatistiek als het HKS/SSB en de verschillen tussen beide bronnen wordt verwezen naar bijlage 3. De cijfers die in het HKS/SSB beschikbaar zijn, beslaan de periode 2000-2007.⁴

4 HKS-gegevens over 2008 waren ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk nog niet verwerkt en over 2009 nog niet beschikbaar. Bovendien kunnen deze gegevens aan tamelijk sterke veranderingen onderhevig zijn in de eerste periode na registratie. Wanneer een verdachte verderop in het proces bijvoorbeeld vrijgesproken wordt of van verdere vervolging wordt afgezien, wordt hij uit het HKS verwijderd. Cijfers tot en met 2006 worden om deze reden als definitieve cijfers gepubliceerd, terwijl cijfers over 2007 nog als voorlopig beschouwd moeten worden. Daarnaast was achtergrondinformatie uit het SSB over 2008 slechts deels en over 2009 in het geheel niet beschikbaar ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk.

4.2.1 Gehoorde verdachten

Het aantal gehoorde verdachten is in de periode 2000-2007 met een kwart toegenomen: van 282.000 in 2000 naar 354.000 in 2007. In 2004 is een recordaantal van 361.000 verdachten gehoord. Het aantal gehoorde vrouwelijke verdachten steeg in deze periode van 33.000 naar 52.000. Het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal steeg hierdoor van 12% in 2000 naar 15% in 2007 (zie figuur 4.11).

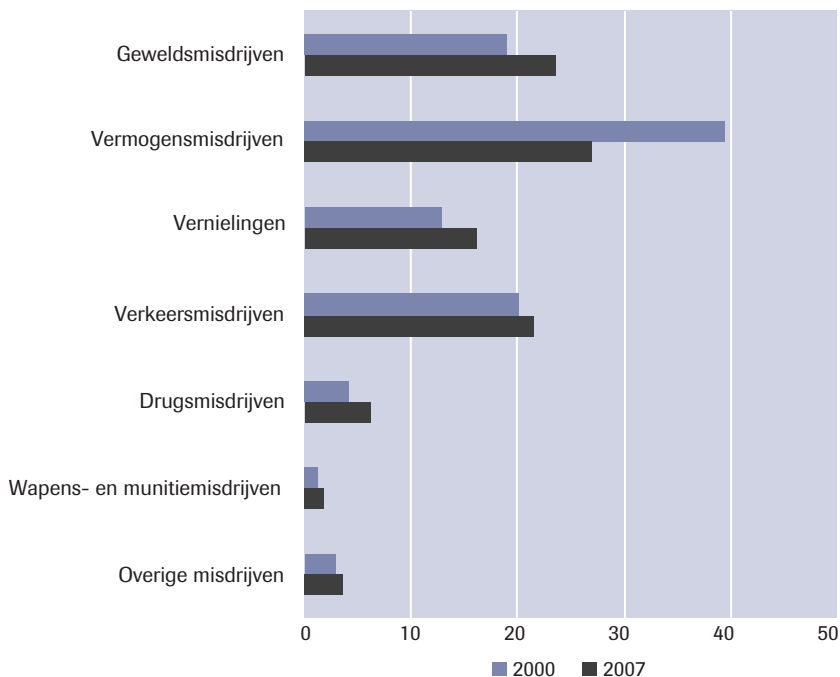
Figuur 4.11 Gehoorde verdachten naar geslacht, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

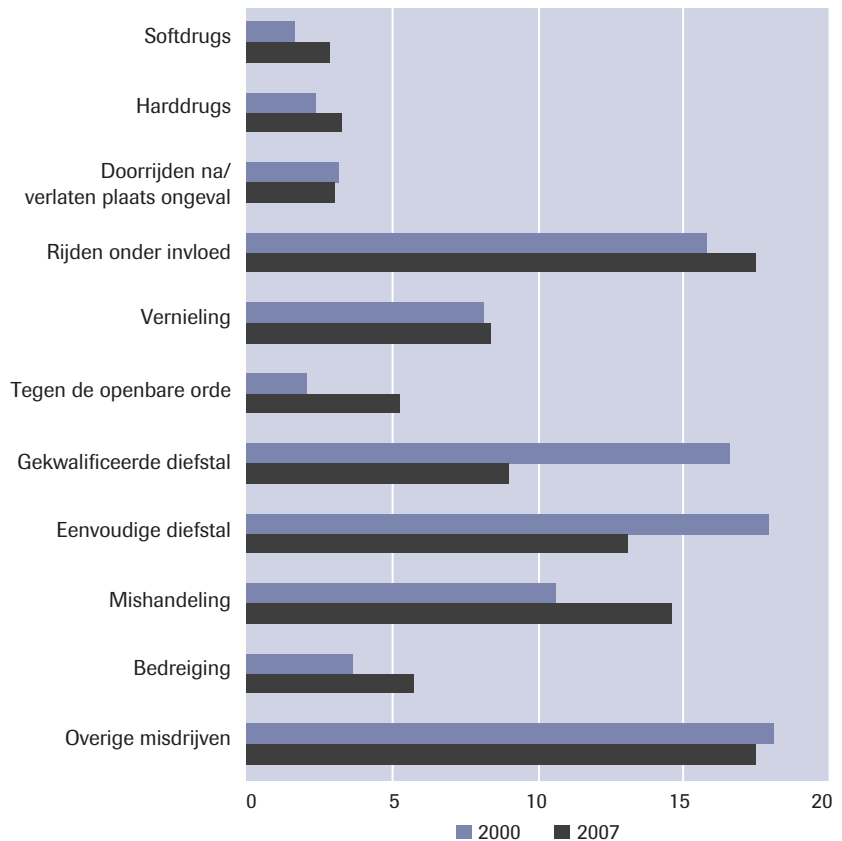
In 2007 werd 27% van alle verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 24% voor een geweldsmisdrijf en 22% voor een verkeersmisdrijf. Het aantal verdachten dat werd gehoord voor een vermogensmisdrijf was in 2000 veel hoger. De sterke daling in de periode 2000-2007 houdt verband met de eveneens sterke afname van het aantal geregistreerde vermogensmisdrijven. In 2000 was het percentage gehoorde verdachten voor vermogensmisdrijven nog 40%. Voor de overige delictgroepen, waaronder geweldsmisdrijven en vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna aangeduid met 'vernielingen'), geldt dat het aantal gehoorde verdachten vergeleken met 2000 in 2007 hoger is. De percentages gehoorde verdachten liggen hierdoor, alsook doordat er minder verdachten voor vermogensmisdrijven zijn gehoord, in 2007 hoger dan in 2000 (zie figuur 4.12).

Figuur 4.12 Percentage gehoorde verdachten naar delictgroep

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13 in bijlage 4.

Bron: CBS

Voor verschillende soorten misdrijven binnen de delictgroepen geldt dat in 2007 veel meer verdachten zijn gehoord dan in 2000. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen de openbare orde verdriedubbelde (zie tabel 4.11 in bijlage 4). Voor bedreiging en softdrugsmisdrijven werden twee keer zoveel verdachten gehoord. En ook het aantal gehoorde verdachten voor harddrugsmisdrijven (+73%) en mishandeling (+73%) steeg sterk. Het aantal gehoorde verdachten wegens eenvoudige en gekwalificeerde diefstal is na 2003 juist sterk gedaald. Werde in 2000 nog ruim een derde van het aantal verdachten gehoord voor eenvoudige en gekwalificeerde diefstal, in 2007 is dit aandeel gedaald naar een kwart (zie figuur 4.13).

Figuur 4.13 Percentage gehoorde verdachten naar soort misdrijf

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13 in bijlage 4.

Bron: CBS

4.2.2 Aangehouden verdachten

Volgens het HKS/SSB zijn in 2007 ruim 216.000 unieke personen aangehouden die werden verdacht van het plegen van één of meer misdrijven (die ook vóór 2007 gepleegd kunnen zijn) en die in dit jaar ingezetene waren van Nederland. Dit komt overeen met 16 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar. In 2000 waren dit er ruim 138.000, wat overeenkwam met bijna 11 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Tegen de in 2007 aangehouden verdachten is gemiddeld bijna 1,3 keer proces-verbaal van aanhouding opgemaakt (zie tabel 4.17 in bijlage 4).⁵

5 Door een verbeterde methode voor het tellen van processen-verbaal van aanhouding wijken de cijfers af van eerdere uitgaven van deze publicatierreeks.

Een proces-verbaal kan meer dan één misdrijf betreffen. Het gemiddelde aantal misdrijven per proces-verbaal van aanhouding was in 2007 gelijk aan 1,4. En doordat verdachten in één jaar meerdere keren kunnen worden aangehouden, was het gemiddelde aantal geregistreerde misdrijven per aangehouden verdachte in 2007 gelijk aan 1,7.

Wanneer het aantal geregistreerde misdrijven per verdachte wordt opgeteld, komt men op bijna 376.000 misdrijven. Dit is niet gelijk aan het totale aantal door deze verdachten gepleegde misdrijven, aangezien geen rekening is gehouden met het feit dat een deel van de misdrijven door meerdere personen samen is gepleegd. Van deze misdrijven was ruim een kwart een vermogensmisdrijf en een kwart een geweldsmisdrijf. Overige typen misdrijven kwamen minder vaak voor (zie tabel 4.18 in bijlage 4).

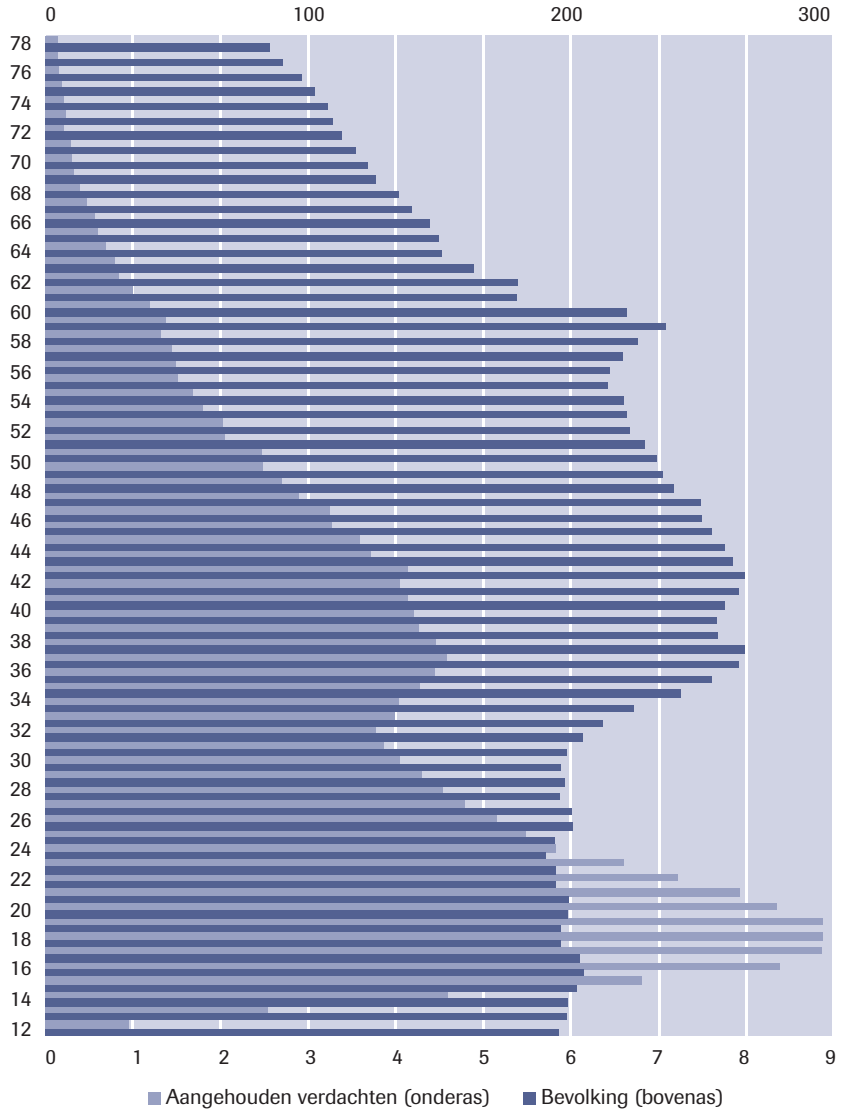
Verdachten naar leeftijd en geslacht

Ruim een kwart van alle in 2007 aangehouden verdachten was tussen de 16 en 22 jaar oud. Dit aandeel is ruim 2,5 keer hoger dan men zou verwachten wanneer er geen samenhang is tussen leeftijd en de kans verdacht te worden van een misdrijf. De piek lag bij 18- en 19-jarigen (zie figuur 4.14). De gemiddelde leeftijd van de in 2007 aangehouden verdachten was 32 jaar en 1 maand, terwijl dit voor de bevolking van 12-79 jaar gelijk was aan 42 jaar en 11 maanden. Ook in voorgaande jaren lag de gemiddelde leeftijd van aangehouden verdachten rond 32 jaar. Voor de in 2007 aangehouden verdachten was het niet altijd de eerste keer dat een proces-verbaal van aanhouding tegen hen werd opgemaakt. De gemiddelde leeftijd waarop deze verdachten namelijk voor het eerst werden aangehouden was 27 jaar en 3 maanden. De in 2007 aangehouden verdachten hadden een criminele carrière die op dat moment gemiddeld 4 jaar en 10 maanden aan de gang was.

Bijna 82% van de in 2007 aangehouden verdachten was man. Criminaliteit is vooral een mannenzaak, hoewel het aandeel vrouwelijke verdachten geleidelijk toeneemt. In de periode 2000-2007 steeg het percentage vrouwen in de verdachtenpopulatie jaarlijks met een paar tienden van een procent, van minder dan 15% naar ruim 18%.

De piek lag bij vrouwen op lagere leeftijd dan bij mannen: respectievelijk 16 en 19 jaar (zie figuur 4.15). De gemiddelde leeftijd en ook de startleeftijd van vrouwelijke verdachten lag net als in eerdere jaren echter iets hoger dan bij mannen. Vrouwelijke verdachten waren in 2007 gemiddeld bijna 33 jaar, mannelijke verdachten 32 jaar. De gemiddelde startleeftijd van in 2007 aangehouden vrouwen was ruim 30 jaar, die van mannen 26 jaar en 8 maanden. De gemiddelde duur van de criminele carrière van deze vrouwen was dus korter dan die van hun mannelijke 'collega's', namelijk 2 jaar en 9 maanden versus 5 jaar en 4 maanden.

Figuur 4.14 Leeftijdsverdeling van de bevolking en van aangehouden verdachten, 2007, x 1.000*

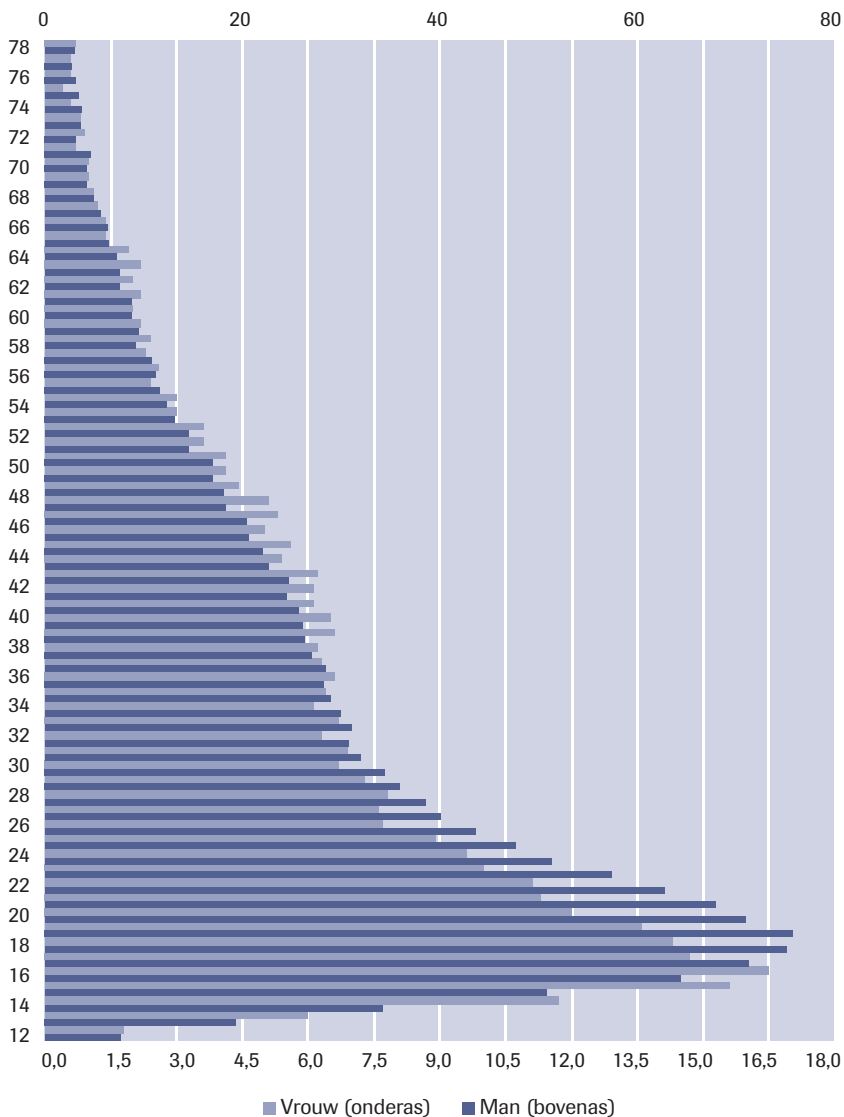

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Figuur 4.15 Aangehouden verdachten naar leeftijd in jaren en geslacht, 2007***

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd en het betreffende geslacht.

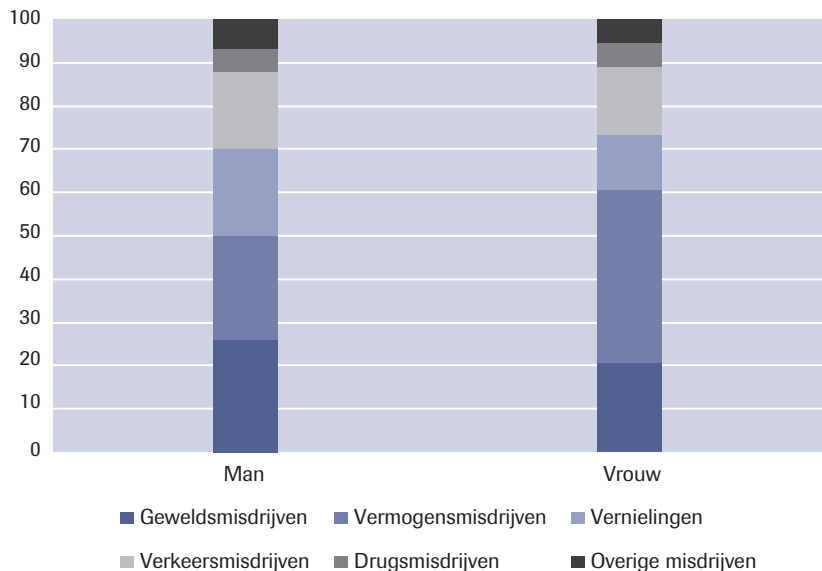
** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Hoewel bij alle typen misdrijven in 2007 net als in eerdere jaren het merendeel van de verdachten man was, is bij elk type het aandeel met een vrouwelijke verdachte sinds 2000 toegenomen. Bovendien varieerde het aandeel mannelijke en vrouwelijke verdachten per soort misdrijf. Vermogensmisdrijven bleken relatief het vaakst een vrouwelijke verdachte te kennen: de aangehouden vrouwelijke verdachten hadden in 2007 bijna 23% van de geregistreerde vermogensmisdrijven op hun naam staan. In 2000 was dit nog 17%. Vernielingen kenden juist het minst vaak een vrouwelijke verdachte: slechts 10% kende in 2007 een vrouwelijke verdachte. In 2000 was dit nog geen 8% (zie tabel 4.18 in bijlage 4). In 2007 was 40% van de door aangehouden vrouwelijke verdachten gepleegde misdrijven een vermogensmisdrijf (zie figuur 4.16). Voor mannen was dit 24%. In 2000 was onder vrouwelijke verdachten nog 52% van alle misdrijven een vermogensmisdrijf, bij mannen 34%. In diezelfde periode groeide het aandeel geweldsmisdrijven bij vrouwen van 14% naar 21% en bij mannen van 19% naar 26%.

Figuur 4.16 Percentage misdrijfsoorten naar geslacht, 2007*

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.18 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Herkomstgroepering

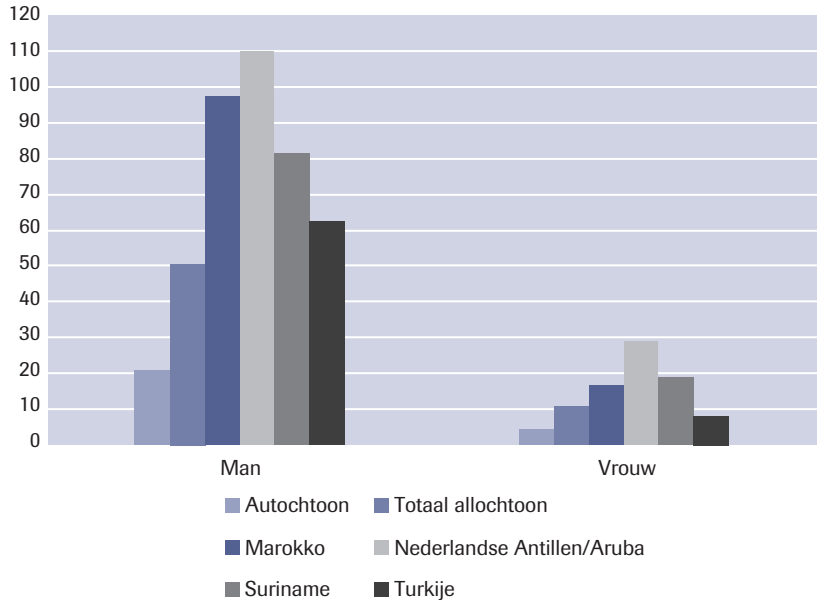
Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 63% autochtoon.⁶ Dit percentage is sinds 2000 ongeveer gelijk gebleven. Personen met een Marokkaanse of Surinaamse herkomst vormden in absolute zin de grootste groepen onder de allochtone verdachten. Wanneer het aantal verdachten echter wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-79 jaar, bleken personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst het sterkst vertegenwoordigd te zijn. In 2007 zijn 69 van elke 1.000 personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst op enig moment als verdachte aangehouden (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Dit relatieve aantal is tussen 2000 en 2004 gestegen van 59 naar 73 van elke 1.000 personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst en is sindsdien weer iets gedaald. Opgemerkt dient te worden dat deze cijfers niet zijn gewogen naar geslacht, leeftijdsopbouw en generatie binnen de verschillende herkomstgroeperingen.⁷ De bevolkingsopbouw van de allochtone herkomstgroeperingen verschilt onderling en wijkt ook af van die van de autochtone deelpopulatie. Zo zijn veel allochtone herkomstgroeperingen in Nederland relatief jong in vergelijking met autochtonen (dit geldt zeker voor de Antilliaanse/Arubaanse bevolking). Aangezien criminaliteit samenhangt met leeftijd en geslacht (zie figuren 4.14 en 4.15) verklaart dit een deel van de verschillen.

Wanneer onderscheid wordt gemaakt naar geslacht bleek het relatieve aandeel van personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zowel onder mannen als vrouwen het hoogst van de vier onderscheiden herkomstgroeperingen (zie figuur 4.17). Vooral relatief veel Antilliaanse/Arubaanse vrouwen zijn in 2007 aangehouden als verdachte. Van elke 1.000 mannen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zijn er 110 aangehouden in 2007; van de vrouwen waren dit er 29. Onder de mannen stonden personen met een Marokkaanse herkomst op de tweede plek met bijna 100 van elke 1.000 Marokkaanse mannen en stonden mannen met een Surinaamse herkomst op de derde plek met ruim 80 van elke 1.000 mannen. Onder de vrouwen waren de tweede en derde plek omgekeerd: van de vrouwen met een Surinaamse herkomst zijn in 2007 19 van elke 1.000 aangehouden en van de vrouwen met Marokkaanse herkomst waren dit er 16.

6 Autochtoon: een persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren. Allochtoon: een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar eerste- en tweedegeneratieallochtonen. Eerste generatie: een in het buitenland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder. Het land van herkomst is het land waar de persoon zelf in kwestie is geboren. Tweede generatie: een in Nederland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder. Bij één in het buitenland geboren ouder is het geboorteland van deze ouder bepalend voor de herkomst van de persoon in kwestie, bij twee in het buitenland geboren ouders is het geboorteland van de moeder bepalend. Ontbreekt informatie over het geboorteland van een van de ouders, dan wordt verondersteld dat het geboorteland van deze ouder hetzelfde is als dat van de andere ouder. Als informatie over het geboorteland van beide ouders ontbreekt, wordt verondersteld dat de ouders hetzelfde geboorteland hebben als de persoon in kwestie.

7 Tot 'Criminaliteit en rechtshandhaving 2007' werd wel gewogen naar bevolkingsopbouw (leeftijd, geslacht en generatie) binnen herkomstpopulaties. Tabellen werden zowel ongewogen als gewogen gepresenteerd. Omdat dit soms onduidelijkheid opleverde, is ervoor gekozen alleen ongewogen cijfers te presenteren.

Figuur 4.17 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en geslacht, 2007**

* Per 1.000 inwoners van de betreffende herkomst en het betreffende geslacht.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.15 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Drie kwart van alle allochtone verdachten in 2007 had een niet-westerse herkomst.⁸ Dit aandeel is in de periode 2000-2007 nauwelijks veranderd. Iets meer dan de helft van de in 2007 aangehouden verdachten van allochtone herkomst behoorde tot de eerste generatie. Tweedegeneratieallochtonen zijn in 2007 over het geheel genomen relatief vaker als verdachte aangehouden dan eerstegeneratieallochtonen: 33 op de 1.000 versus 28 op de 1.000. Met name het relatieve aantal verdachten onder tweedegeneratieallochtonen is sinds 2000 (20 op de 1.000) gestegen. Opgemerkt moet worden dat de leeftijdsopbouw van de populatie van eerstegeneratieallochtonen anders is dan die van tweedegeneratieallochtonen: de laatste groep is gemiddeld jonger. Dit geldt in het bijzonder voor niet-westerse allochtonen. Dat is ook terug te zien in de cijfers: voor niet-westerse allochtonen was dit verschil in 2007 in relatieve aantallen verdachten tussen de eerste en tweede generatie groter dan voor westerse alloch-

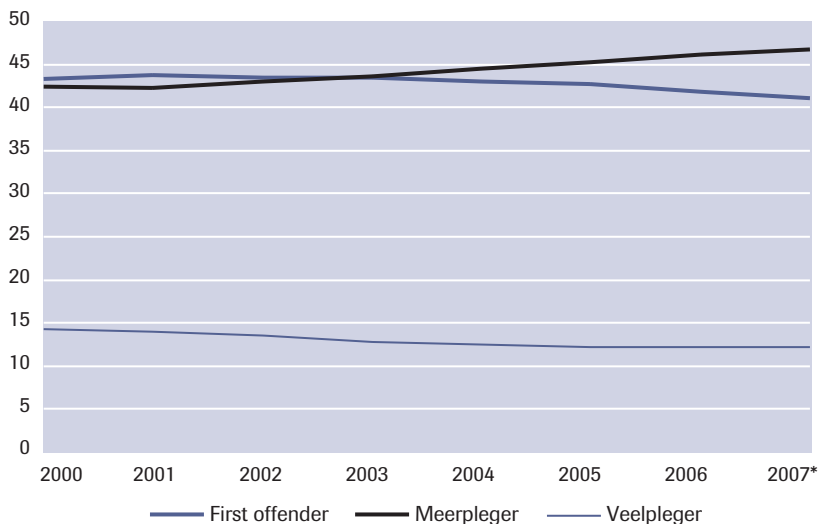
8 Westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. Niet-westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika of Azië (exclusief Indonesië en Japan).

tonen. In het algemeen werden tweedegeneratieallochtonen relatief minder vaak verdachte van criminaliteit wanneer slechts een van de ouders geboren is in het buitenland, dan wanneer dit het geval is voor beide ouders. Uitzondering hierop vormde de tweede generatie Turken: 53 van elke 1.000 personen van wie beide ouders in Turkije zijn geboren versus 58 van elke 1.000 personen van wie één ouder in Turkije is geboren en de ander in Nederland (zie tabel 4.16 in bijlage 4).

Pleegcarrière en pleegprofiel

Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 41% first offender, 47% meerpleger en 12% veelpleger (zie figuur 4.18).⁹ In 2000 was dit respectievelijk 43%, 42% en 14%. Het aandeel meerplegers is dus iets toegenomen. In 2007 zijn, net als de jaren ervoor, circa 90.000 first offenders geregistreerd (zie tabel 4.19 in bijlage 4). Autochtone first offenders vormden in 2007 de grootste groep, gevolgd door respectievelijk autochtone meerplegers, niet-westerse allochtone meerplegers en niet-westerse first offenders.

Figuur 4.18 Percentage aangehouden verdachten naar pleegcarrière

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

9 Een first offender is een verdachte tegen wie niet eerder een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt. Een meerpleger is een verdachte tegen wie 2 tot 5 processen-verbaal (voor strafrechtelijk minderjarigen) of 2 tot 10 processen-verbaal (voor strafrechtelijk meerderjarigen) zijn opgemaakt. Bij respectievelijk meer dan 5 of meer dan 10 processen-verbaal is men veelpleger. Opgemerkt moet worden dat processen-verbaal van aanhouding, afhankelijk van de aard van het feit/de feiten waarvan men wordt verdacht, 5 tot 30 jaar worden bewaard. Als binnen deze periode geen nieuwe processen-verbaal tegen een persoon zijn opgemaakt, worden de bestaande gegevens vernietigd. Daarnaast worden misdrijven die in het buitenland zijn gepleegd niet in Nederland geregistreerd en derhalve niet meegeteld. Het kan dus voorkomen dat personen als first offender of meerpleger worden geregistreerd, terwijl ze in hun leven vaker als verdachte zijn aangehouden.

In 2007 was van de totale verdachtenpopulatie 83% enkelsoortige verdachte, 13% tweesoortige verdachte en 3% meersoortige verdachte (zie tabel 4.20 in bijlage 4).¹⁰ Deze verdeling is sinds 2000 nagenoeg gelijk gebleven.

4.3 Minderjarige verdachten van misdrijven

In deze paragraaf wordt apart aandacht besteed aan de deelpopulatie van (strafrechtelijk) minderjarige verdachten – zowel gehoorde minderjarige verdachten volgens de Politiestatistiek (paragraaf 4.3.1) als aangehouden minderjarige verdachten volgens het HKS/SSB (paragraaf 4.3.2). Onder (strafrechtelijk) minderjarige verdachten worden jongeren verstaan in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar.¹¹ Op deze jongeren is in principe het jeugdstrafrecht van toepassing.

4.3.1 Gehoorde minderjarige verdachten

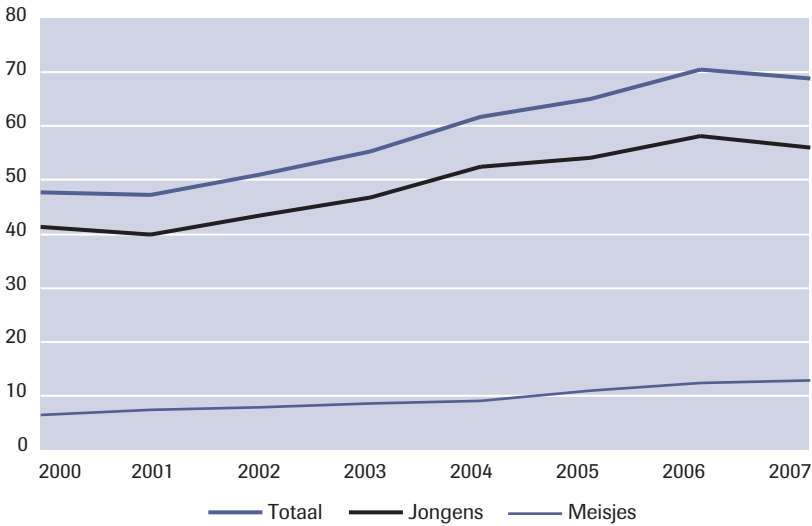
Het aantal gehoorde minderjarige verdachten steeg in de periode 2000-2007 van 48.000 naar 69.000. Dit is een toename van 45%. Het aandeel minderjarige verdachten op het totale aantal gehoorde verdachten nam toe van 17% in 2000 naar 19% in 2007. Het aantal voor misdrijven gehoorde meisjes verdubbelde in deze periode. Het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal steeg hierdoor van 13% in 2000 naar 19% in 2007. Voor het eerst sinds jaren daalt in 2007 het aantal gehoorde minderjarige mannen. Per saldo geeft dit een daling in het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten (zie figuur 4.19).

In 2007 werd 37% van de minderjarige verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 23% voor een geweldsmisdrijf en 32% voor een vernieling of een misdrijf tegen openbare orde en gezag. In 2000 werd nog de helft van de minderjarige verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf. Voor alle delictgroepen geldt dat het aantal gehoorde verdachten vergeleken met 2000 in 2007 hoger is. Maar omdat naar verhouding het aantal verdachten vooral steeg voor geweldsmisdrijven en vernielingen, ligt het aandeel gehoorde verdachten voor deze delictgroepen in 2007 beduidend hoger (zie figuur 4.20).

10 Wanneer iemand in een peiljaar van slechts één delict wordt verdacht, of wanneer de aard van alle delicten waarvan men is verdacht gelijk is, is sprake van een enkelsoortige verdachte. Behoren de delicten waarvan men wordt verdacht binnen één peiljaar tot twee verschillende categorieën, dan wordt de verdachte aangeduid als tweesoortige verdachte. Bij meer dan twee delictcategorieën wordt de verdachte bestempeld als meersoortige verdachte.

11 De Politiestatistiek bevat een onbekend aantal gehoorde verdachten die jonger zijn dan 12 jaar. In het HKS/SSB zijn alleen verdachten van 12 jaar en ouder opgenomen.

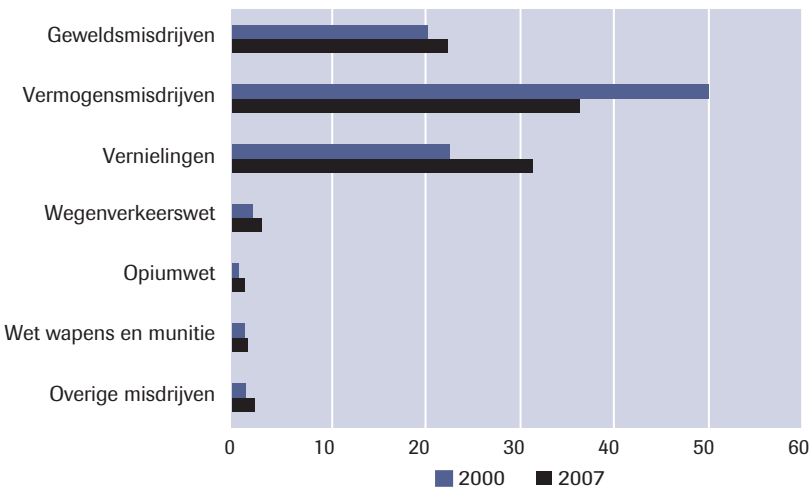
Figuur 4.19 Gehoorde minderjarige verdachten naar geslacht, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.21 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 4.20 Percentage gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep

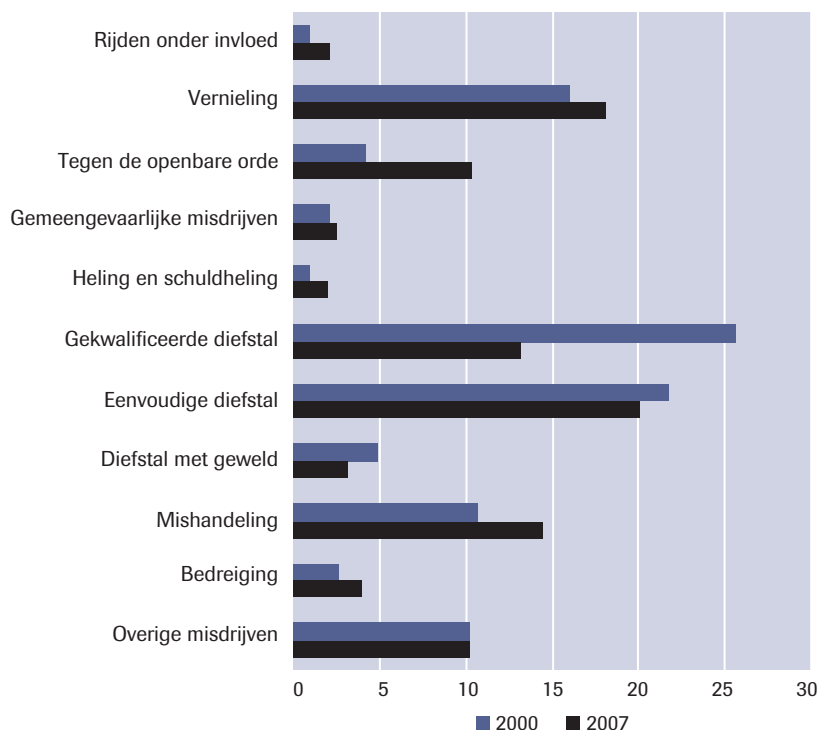

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.29 in bijlage 4.

Bron: CBS

Voor verschillende soorten misdrijven binnen de delictgroepen geldt dat in 2007 voor de meeste afzonderlijke misdrijven veel meer minderjarige verdachten werden gehoord dan in 2000. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen de openbare orde lag 3,5 keer hoger in 2007 dan in 2000. Ook het aantal gehoorde verdachten wegens heling en rijden onder invloed nam in die orde van grootte toe. Het aantal gehoorde verdachten voor deze laatste misdrijven ligt overigens beduidend lager dan dat voor misdrijven tegen de openbare orde. Alleen voor diefstal met geweld (-8%) en voor gekwalificeerde diefstal (-25%) werden in 2007 minder verdachten gehoord dan in 2000 (zie figuur 4.21).

Figuur 4.21 Percentage gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.29 in bijlage 4.

Bron: CBS

4.3.2 Aangehouden minderjarige verdachten

Het aantal unieke aangehouden minderjarige verdachten in het HKS/SSB is in de periode 2000-2007 gestegen van ruim 17.000 in 2000 naar ruim

32.000 in 2007 (zie tabel 4.30 in bijlage 4). Dat komt overeen met een stijging per 1.000 jongeren van 15 naar 27. Ter vergelijking: in de totale bevolking van 12-79 jaar nam het aantal verdachten in deze periode toe van 11 naar 16 op de 1.000. Minderjarigen zijn dus relatief vaak verdacht en hun aandeel in de totale verdachtenpopulatie is in de periode 2000-2007 bovendien in zowel absolute als relatieve zin gestegen. Wanneer het aantal geregistreerde misdrijven van de in 2007 aangehouden minderjarige verdachten wordt opgeteld, komt men op ruim 65.000 misdrijven. Het gemiddelde aantal geregistreerde misdrijven per aangehouden minderjarige verdachte in 2007 was daarmee 2,0. Dit is 0,3 hoger dan dit voor de totale verdachtenpopulatie was.

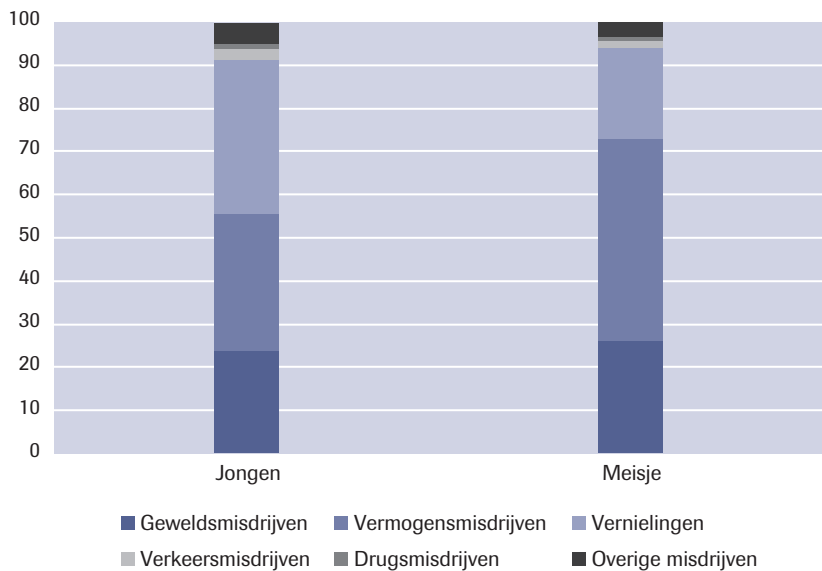
Van de ruim 65.000 misdrijven was 34% een vermogensmisdrijf en ook 34% een misdrijf in de categorie vernielingen. Een kwart (24%) was een geweldsmisdrijf. Verkeersmisdrijven en drugs misdrijven maakten een klein onderdeel uit van de door de aangehouden minderjarigen gepleegde misdrijven: respectievelijk 2% en 1% (zie tabel 4.33 in bijlage 4). Het aandeel vermogensmisdrijven en vernielingen lag onder minderjarige verdachten in 2007 respectievelijk 7% en 15% hoger dan onder de totale verdachtenpopulatie. Het aandeel geweldsmisdrijven lag onder minderjarige verdachten nagenoeg even hoog als binnen de totale verdachtenpopulatie. En hoewel verkeersmisdrijven nauwelijks voorkwamen onder minderjarige verdachten, maakten zij 18% van de misdrijven uit in de totale verdachtenpopulatie. Ook drugs misdrijven kwamen relatief minder voor onder minderjarige verdachten.

Leeftijd en geslacht

Het aantal aangehouden minderjarige mannelijke verdachten per 1.000 jongens nam in de periode 2000-2007 toe van 25 naar 42; onder meisjes steeg dit aantal van 5 naar 11 (zie tabel 4.30 in bijlage 4). De stijging van het aantal minderjarige vrouwelijke verdachten is daarmee sterker dan die van de jongens: het aandeel meisjes in de populatie van minderjarige verdachten steeg in deze periode van 15% naar 20%. In 2007 was dus één op de vijf minderjarige verdachten een meisje. Dit is iets hoger dan het aandeel vrouwen in de meerderjarige verdachtenpopulatie (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Overigens pleegden de meisjes in 2007 samen slechts 16% van de misdrijven met een minderjarige verdachte – en in 2000 was dit nog 11% (zie tabel 4.33 in bijlage 4). Aangehouden meisjes werden dus gemiddeld genomen van minder misdrijven verdacht dan aangehouden jongens. Alleen bij vermogensmisdrijven met een minderjarige verdachte was het aandeel dat door meisjes is gepleegd boven de één op vijf (namelijk 22%). Voor geweldsmisdrijven was dit 17%, voor drugs misdrijven 14% en voor vernielingen alsook verkeersmisdrijven 10%. De 17% minderjarige vrouwelijke verdachten onder de geweldsmisdrijven met een minderjarige verdachte was overigens beduidend hoger dan de 12% vrouwen binnen de totale verdachtenpopulatie.

Het aandeel meisjes onder de vermogens- en geweldsmisdrijven met een minderjarige verdachte was relatief hoog. Dit wijst er op dat meisjes, vergeleken met jongens, vaker een dergelijk misdrijf pleegden dan dat ze andere misdrijven pleegden. In 2007 was 47% van de door de aangehouden meisjes gepleegde misdrijven een vermogensmisdrijf, 26% een geweldsmisdrijf en 21% betrof vernieling. Voor jongens was dit respectievelijk 31%, 24% en 36% (zie figuur 4.22).

Figuur 4.22 Percentage misdrijfsoorten onder minderjarige verdachten naar geslacht, 2007*

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Herkomstgroepering

Van alle in 2007 aangehouden minderjarige verdachten was 42% allochtoon. Dit aandeel is hoger dan dat het in de totale verdachtenpopulatie was (37%). Ter vergelijking: het aandeel allochtonen in de totale bevolking van 12-17 jaar was in 2007 gelijk aan 22%, en het aandeel allochtonen in de totale bevolking van 12-79 jaar gelijk aan 20%. Het aandeel allochtonen in de minderjarige verdachtenpopulatie is sinds 2000 overigens gedaald (in 2000 was het nog 47%), terwijl hun aandeel in de totale bevolking van 12-17 jaar in dezelfde periode ruim 1% steeg.

De grootste 25 gemeenten

De gemeenten Haarlemmermeer en Ede kenden van de 25 grootste gemeenten in 2007 het laagste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar, namelijk 13 per 1.000 inwoners (het gaat hier om verdachten die in de gemeente woonachtig zijn). Dit was lager dan het gemiddelde over alle Nederlandse gemeenten, ook wanneer de 25 grote gemeenten buiten beschouwing worden gelaten. Rotterdam (33) en Den Haag (29) kenden het hoogste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners, gevolgd door Dordrecht (25) (zie tabel 4.17 in bijlage 4).

Wanneer we alleen minderjarige verdachten in ogenschouw nemen, kende de gemeente Zaanstad het laagste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar, namelijk 19. Dit was lager dan het gemiddelde over alle Nederlandse gemeenten, ook wanneer de 25 grote gemeenten buiten beschouwing worden gelaten. Rotterdam (64) kende relatief het hoogste aantal minderjarige verdachten per 1.000 minderjarige bewoners, gevolgd door Groningen (57) en Utrecht (50) (zie tabel 4.32 in bijlage 4).

Het totale aantal tegen verdachten opgemaakte processen-verbaal was het hoogst in de gemeente Rotterdam, namelijk ruim 22.000, gevolgd door bijna 19.000 processen-verbaal in Amsterdam. Dit zijn overigens ook de twee gemeenten met de meeste inwoners. Het gemiddelde aantal processen-verbaal per aangehouden verdachte was het hoogst in de gemeenten Groningen en Rotterdam (beide circa 1,4) en het laagst in de gemeenten Haarlemmermeer en Zaanstad (beide minder dan 1,2). Een hoger gemiddeld aantal processen-verbaal per verdachte duidt erop dat relatief vaker recidivisten werden aangehouden.

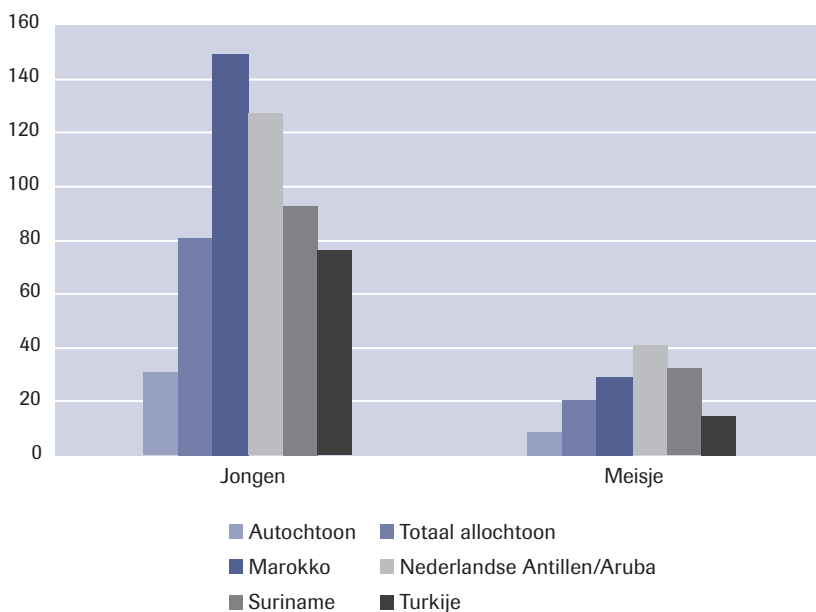
Wanneer alleen naar opgemaakte processen-verbaal tegen minderjarige verdachten wordt gekeken, dan was het gemiddelde aantal per minderjarige verdachte het hoogst in Rotterdam (1,5), gevolgd door Utrecht en Apeldoorn (beide ruim 1,4). Groningen lag, met 1,3 opgemaakte processen-verbaal per minderjarige verdachte, onder het Nederlands gemiddelde.

Jongeren met een Marokkaanse herkomst vormden in absolute zin de grootste groep onder de aangehouden minderjarige allochtone verdachten (zie tabel 4.30 in bijlage 4). Wanneer het aantal verdachten wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-17 jaar, bleken jongeren met een Marokkaanse herkomst ook relatief het sterkst vertegenwoordigd te zijn in 2007 (zie figuur 4.23). In 2007 waren 91 van elke 1.000 jongeren met een Marokkaanse herkomst op enig moment als verdachte aangehouden. Dit aantal is sinds 2000 gestegen van 66 op elke 1.000. In de totale verdachtenpopulatie waren, anders dan bij de minderjarigen, personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst relatief het sterkst vertegenwoordigd (zie figuur 4.17).

De oververtegenwoordiging van Marokkaanse jongeren in de verdachtenpopulatie bleek voornamelijk veroorzaakt te worden door jongens met Marokkaanse herkomst en in het bijzonder jongens in de categorie 15-17 jaar. Van elke 1.000 Marokkaanse jongens tussen de 15 en 17 jaar zijn er 215 (dus meer dan 1 op 5) in 2007 op enig moment als verdachte aangehouden. Van de 12-14-jarige Marokkaanse jongens waren dit er 84 (zie tabel 4.30 in bijlage 4).

Onder de meisjes waren niet personen met een Marokkaanse herkomst (29 op de 1.000), maar meisjes met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst (41 op de 1.000) het sterkste vertegenwoordigd. Ook meisjes met een Surinaamse herkomst (32 op de 1.000) waren sterker vertegenwoordigd dan meisjes met een Marokkaanse herkomst.

Figuur 4.23 Aangehouden minderjarige verdachten naar herkomst-groepering en geslacht, 2007*,**

* Per 1.000 inwoners van de betreffende herkomst en het betreffende geslacht.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.30 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Meer dan 80% van de aangehouden minderjarige allochtone verdachten was in 2007, net als in voorgaande jaren, van niet-westerse herkomst. In de totale allochtone verdachtenpopulatie was dit 75%. Daarnaast behoorde een kwart van de in 2007 aangehouden minderjarige verdachten met

een allochtone herkomst tot de eerste generatie; van de totale allochtone verdachtenpopulatie was dit ruim de helft.

Minderjarige allochtonen van de tweede generatie zijn in 2007 over het geheel genomen relatief minder vaak als verdachte aangehouden dan minderjarige eerstegeneratieallochtonen: 50 op de 1.000 versus 55 op de 1.000 (zie tabel 4.31 in bijlage 4). Voor de totale allochtonenpopulatie was dit andersom: respectievelijk 33 en 28 op de 1.000 (zie tabel 4.16 in bijlage 4).

Net als bij de totale allochtonenpopulatie valt op dat eerstegeneratiejongeren met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst, maar ook tweede generatie Antilliaanse/Arubaanse jongeren van wie beide ouders in het buitenland zijn geboren, het sterkst waren vertegenwoordigd – sterker dan Marokkaanse jongeren van respectievelijk de eerste generatie en de tweede generatie met twee in Marokko geboren ouders. Jongeren (maar ook volwassenen) van de tweede generatie met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst met één in het buitenland geboren ouder kennen in vergelijking met de overige herkomstgroeperingen juist het laagste relatieve verdachtenpercentage.

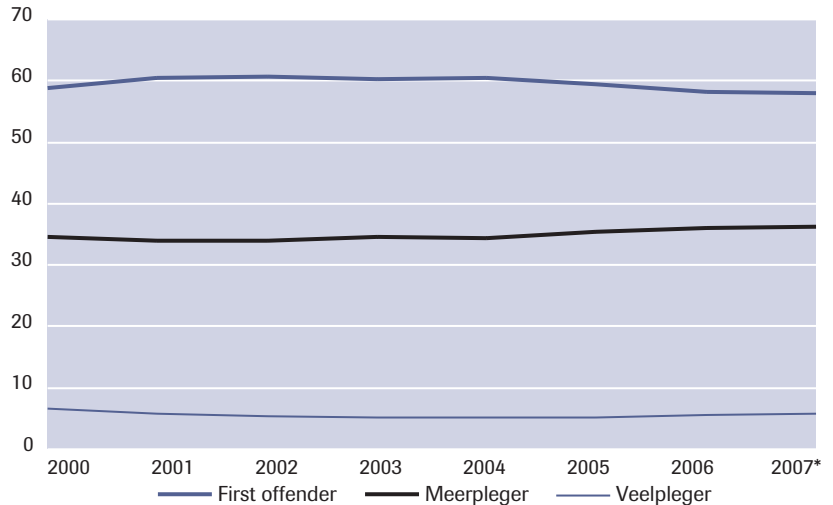
In het algemeen werden tweedegeneratieallochtonen relatief minder vaak verdacht wanneer slechts een van de ouders geboren is in het buitenland dan wanneer dit het geval is voor beide ouders. Voor tweedegeneratiejongeren met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst was het relatieve aantal verdachten zelfs bijna 2,5 keer hoger wanneer beide ouders in het buitenland zijn geboren dan wanneer slechts één van beide ouders in het buitenland is geboren (respectievelijk 105 en 44 van elke 1.000 inwoners van 12-17 jaar van de betreffende herkomstgroepering en generatie). Voor tweedegeneratiejongeren (en overigens ook volwassenen met een Turkse herkomst) gold een omgekeerd verband: onder tweedegeneratiejongeren met een Turkse herkomst was in 2007 het relatieve aantal verdachten 45 van elke 1.000 tweedegeneratiejongeren met beide ouders in Turkije geboren, versus 54 van elke 1.000 tweedegeneratiejongeren met één in Turkije geboren ouder.

Pleegcarrière en pleegprofiel

In 2007 zijn bijna 19.000 minderjarige first offenders geregistreerd.¹² Van alle in 2007 aangehouden minderjarige verdachten was 58% first offender, 36% meerpleger en 6% veelpleger. Het aandeel first offenders is onder de minderjarigen, net als onder de totale populatie, in de periode 2004-2007 licht gedaald, terwijl het aandeel meerplegers iets is gestegen (zie figuur 4.24). Onder jongeren was een relatief groter deel first offender dan onder de totale verdachtenpopulatie (zie paragraaf 4.2.2).

¹² Zie voetnoot 9.

Figuur 4.24 Percentage minderjarige aangehouden verdachten naar pleegcarrière

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Autochtone first offenders bleken in absolute aantallen de grootste groep te vormen, gevolgd door respectievelijk autochtone meerplegers, niet-westerse allochtone first offenders en niet-westerse meerplegers (zie tabel 4.19 in bijlage 4).

In 2007 was van alle minderjarige verdachten 79% gecategoriseerd als enkelsoortige verdachte, 17% als tweesoortige verdachte en 4% als meersoortige verdachte (zie tabel 4.20 in bijlage 4). Jongeren waren, vergeleken met volwassenen, relatief minder vaak een enkelsoortige verdachte. Dit lijkt wellicht verrassend, aangezien de vorige alinea heeft laten zien dat jongeren relatief vaker first offender waren. Om de pleegcarrière te bepalen wordt echter gekeken naar het aantal processen-verbaal en niet naar de gepleegde misdrijven, zoals wordt gedaan voor het bepalen van het pleegprofiel. En op één proces-verbaal van aanhouding kunnen meerdere delicten zijn vermeld – al dan niet van dezelfde aard. Bovendien wordt, om het pleegprofiel te bepalen, alleen gekeken naar de aard van de delicten waarvan men binnen één peiljaar wordt verdacht. Wanneer er langere periodes tussen aanhoudingen zitten, wordt telkens opnieuw een pleegprofiel berekend, terwijl voor de pleegcarrière de volledige justitiële geschiedenis in beschouwing wordt genomen. Voor volwassen verdachten gaat dit vanzelfsprekend vaak over langere perioden dan voor minderjarige verdachten.

De Halt-afdoening

Het horen of aanhouden van een minderjarige verdachte leidt niet in alle gevallen tot verdere vervolging. Onder voorwaarden kan een minderjarige in aanmerking komen voor de Halt-afdoening. Dit is jaarlijks het geval voor ongeveer 40% van de minderjarigen die door de politie zijn aangehouden. Een Halt-afdoening is een sepotbevoegdheid van de politie onder verantwoordelijkheid van het OM, en is bedoeld om verdere vervolging te voorkomen. Bureau Halt, dat de tenuitvoerlegging verzorgt, ontvangt sinds 2000 jaarlijks tussen de 18.000 en 24.000 Halt-verwijzingen. In 2009 waren dit er 20.170, waarmee de daling doorzet die het jaar ervoor is ingezet. Circa 90% van de Halt-verwijzingen resulteert in een geslaagde afdoening. In 2009 waren dit er 19.310.

Tabel Ontvangen Halt-verwijzingen en geslaagde afdoeningen (abs.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ontvangen verwijzingen	18.948	18.056	19.665	20.951	21.496	22.215	22.985	23.341	21.433	20.173
Geslaagde afdoeningen*		16.522	16.903	19.503	18.137	20.815	20.182	21.911	20.089	19.313

* Geen cijfers beschikbaar over 2000.

Bron: Halt Nederland

In de periode 2002-2009 konden jongeren onder de 12 jaar in aanmerking komen voor de Stop-reactie, die ook door Bureau Halt ten uitvoer werd gelegd. Jaarlijks lag het aantal kinderen met een Stop-reactie rond de 1.800/1.900. De Stop-reactie wordt sinds 1 januari 2010 niet meer uitgevoerd. In samenwerking met de politie en Bureau Jeugdzorg wordt een nieuwe aanpak voorbereid voor jongeren onder de 12 jaar (zie ook hoofdstuk 2).